

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2018

ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Θέματα και Απαντήσεις

Επιμέλεια: Ομάδα Φιλολόγων

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

ΩΘΗΣΗ

Αφειρηρία το μέλλον

ΓΥΜΝΑΣΙΟ / ΛΥΚΕΙΟ

ΩΘΗΣΗ

Αφειρηρία το μέλλον

<http://www.othisi.gr>

Παρασκευή, 15 Ιουνίου 2018
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΛΑΤΙΝΙΚΑ

A1. KEIMENA

Silius Italicus, poëta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. [...] Glorīae Vergili studēbat ingeniumque eius fovēbat. Eum ut puer magistrum honorābat. Monumentum eius, quod Neapoli iacebat, pro templo habēbat.

Cum Accius ex urbe Rōmā Tarentum venisset, ubi Pacuvius grandi iam aetāte recesserat, devertit ad eum. Accius, qui multo minor natu erat, tragoediam suam, cui «Atreus» nomen est, ei desideranti lēgit.

Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit. Legātum monet ut, si adire non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Cicerōnem defertur. Ille epistulam perlegit militesque adhortātur ut salūtem sperent.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση των παραπάνω κειμένων.

Μονάδες 40

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Σίλιος Ιταλικός, ο επικός ποιητής, ήταν ένδοξος άνδρας. Τα δεκαεπτά βιβλία του για τον δεύτερο Καρχηδονιακό πόλεμο είναι όμορφα. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του παρέμενε στην Καμπανία. [...] Επιδίωκε τη δόξα του Βιργιλίου και το πνεύμα του περιέβαλλε με αγάπη. Τον τιμούσε όπως το παιδί (τιμά) τον δάσκαλο. Το μνημείο του, το οποίο βρισκόταν στη Νεάπολη, θεωρούσε σαν ναό.

Όταν ο Άκκιος είχε έρθει από την πόλη Ρώμη στον Τάραντα, όπου ο Πακούβιος είχε αποσυρθεί σε μεγάλη πια ηλικία, κατέλυσε σε αυτόν. Ο Άκκιος, ο οποίος ήταν πολύ μικρότερος στην ηλικία, την τραγωδία του, που ονομάζεται «Ατρέας», διάβασε σε αυτόν, επειδή (το) επιθυμούσε.

Για τον λόγο αυτό στέλνει επιστολή γραμμένη στα ελληνικά. Συμβουλεύει τον απεσταλμένο, αν δεν μπορέσει να πλησιάσει, να δέσει την επιστολή στον ιμάντα του ακοντίου και να το ρίξει μέσα στο στρατόπεδο. Στην επιστολή γράφει ότι θα έλθει

γρήγορα με τις λεγεώνες. Ο Γαλάτης, επειδή φοβήθηκε τον κίνδυνο, αποφάσισε να ρίξει το ακόντιο. Αυτό τυχαία καρφώθηκε σε έναν πύργο και τρεις ημέρες αργότερα γίνεται αντιληπτό από κάποιον στρατιώτη και μεταφέρεται στον Κικέρωνα. Εκείνος διαβάζει μέχρι τέλους την επιστολή και προτρέπει τους στρατιώτες να ελπίζουν στη σωτηρία (τους).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Β1.

B1α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

vir	: τη γενική του πληθυντικού αριθμού
libri	: την κλητική του ενικού αριθμού
eius (το πρώτο)	: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
se (το πρώτο)	: τη δοτική του πληθυντικού αριθμού στο α' πρόσωπο
Pacuvius	: την κλητική του ενικού αριθμού
nomen	: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού
rem	: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού
casu	: τη γενική του πληθυντικού αριθμού
turrim	: την αφαιρετική του ενικού αριθμού
salūtem	: την ονομαστική του ενικού αριθμού.

Μονάδες 10

B1β. pulchri: να γράψετε τον συγκριτικό βαθμό του επιθέτου στην αφαιρετική του ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος.

multo: να γράψετε τον συγκριτικό και τον υπερθετικό βαθμό του επιρρήματος.

minor: να γράψετε τον θετικό βαθμό του επιθέτου στο ίδιο γένος, στην ίδια πτώση και στον ίδιο αριθμό.

celeriter: να γράψετε τον υπερθετικό βαθμό.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

B1α.

vir	: viro <u>rum</u>
libri	: liber
eius (το πρώτο)	: ea
se (το πρώτο)	: nobis
Pacuvius	: Pacu <u>vi</u>
nomen	: nom <u>ina</u>
rem	: res
casu	: casu <u>um</u>
turrim	: turri
salūtem	: salu <u>s</u>

B1β.

pulchri	: pulchriore
multo	: plus (συγκριτικός), plurimum (υπερθετικός)
minor	: parvus
celeriter	: celerrime

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Β2.

B2α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

erat (το πρώτο)	: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού στην ενεργητική περιφραστική συζυγία (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο του ρήματος)
tenēbat	: τη γενική του γερονδίου
venisset	: τη μετοχή του μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο του ρήματος για το γένος, τον αριθμό και την πτώση)
recesserat	: το α' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή
desideranti	: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
adīre	: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή
possit	: το α' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του παρακειμένου
veritus	: το απαρέμφατο του μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο της μετοχής)
conspicitur	: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή.

Μονάδες 9

B2β. defertur: να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής όλων των χρόνων στην ενεργητική φωνή.

Μονάδες 6

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

B2α.

erat (το πρώτο)	: futurus eras
tenēbat	: tenendi
venisset	: venturus
recesserat	: recedemus
desideranti	: desiderent
adīre	: adeunto
possit	: potuerim
veritus	: veritulum esse
conspicitur	: conspiceris (conspicere)

B2β.

Ενεστώτας	: defers
Παρατατικός	: deferebas
Μέλλοντας	: deferes
Παρακείμενος	: detulisti
Υπερσυντέλικος	: detuleras
Συντελεσμένος Μέλλοντας	: detuleris

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Γ1

Γ1α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις:

poeta: είναι.....στο

cui: είναι.....στο.....

casu: είναι.....στο

Μονάδες 6

Γ1β. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και την παθητική σε ενεργητική:

«**Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris [Caesar] mittit**» (μονάδες 4).

«**Haec [...] tertio post die a quodam milite conspicitur**» (μονάδες 4).

Μονάδες 8

Γ1γ. «**Tarentum**»: να μετατρέψετε τον προσδιορισμό του τόπου, ώστε να εκφράζεται η στάση σε τόπο.

Μονάδα 1

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γ1α.

poeta : παράθεση στο υποκείμενο «Silius Italicus» του ρήματος «erat».

cui : δοτική προσωπική κτητική στο ρήμα «est».

casu : αφαιρετική οργανική που δηλώνει τον τρόπο στο ρήμα «adhaesit».

Γ1β.

Quam ob rem epistula conscripta Graecis litteris [a Caesare] mittitur».

«Hanc [...] tertio post die quidam miles conspicit».

Γ1γ.

Tarentum : Tarenti (η στάση σε τόπο στα ονόματα πόλεων β' κλίσης ενικού αριθμού δηλώνεται απρόθετα με γενική πτώση)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ Γ2

Γ2α. «Cum Accius ex urbe Rōmā Tarentum venisset»: να αναδιατυπώσετε την πρόταση, ώστε να δηλώνει το προτερόχρονο με διαφορετικό τρόπο.

Μονάδες 2

Γ2β. «adfore»: να εντοπίσετε το υποκείμενο του απαρεμφάτου (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε την πτώση του (μονάδες 2).

Μονάδες 3

Γ2γ. «ut tragulam mitteret»: να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης (μονάδα 1), να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της (μονάδες 2) και να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία (μονάδα 1).

Μονάδες 4

Γ2δ. «periculum veritus»: να αναλύσετε τη μετοχή σε δύο προτάσεις έτσι, ώστε η μία να εκφράζει αντικειμενική αιτιολογία (μονάδες 3) και η άλλη το αποτέλεσμα μιας εσωτερικής λογικής διεργασίας (μονάδες 3).

Μονάδες 6

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γ2α.

postquam (ut, ubi, simul) Accius ex urbe Rōmā Tarentum venit (ή: venerat).

Γ2β.

Υποκείμενο του απαρεμφάτου «adfore» είναι το «se». Βρίσκεται σε αιτιατική πτώση επειδή το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου ακόμα και στην ταυτοπροσωπία τίθεται σε πτώση αιτιατική και δεν παραλείπεται (λατινισμός του ειδικού απαρεμφάτου).

Γ2γ.

«ut tragulam mitteret»: δευτερεύουσα βουλητική πρόταση ως αντικείμενο στο ρήμα «constituit» της κύριας πρότασης: «Gallus, periculum veritus, constituit». Εισάγεται με τον βουλητικό σύνδεσμο «ut», γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι βουλητικές προτάσεις, γιατί το περιεχόμενό τους είναι απλώς επιθυμητό· συγκεκριμένα χρόνου παρατατικού (mitteret), επειδή το ρήμα εξάρτησης είναι ιστορικού χρόνου (constituit: παρακείμενος με σημασία αορίστου) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν (ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων). Η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με την δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της.

Γ2δ.

- quod (quia, quoniam, quando) periculum veritus erat (δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση που εκφράζει αντικειμενική αιτιολογία).
- cum periculum veritus esset (δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση που εκφράζει αιτιολογία ως αποτέλεσμα εσωτερικής, λογικής διεργασίας).

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Στα θέματα των Λατινικών ζητείται μετάφραση αποσπασμάτων από τα διδαγμένα κείμενα 5, 27, 45 του σχολικού εγχειριδίου. Τα ζητούμενα που αφορούν τη γραμματική καλύπτουν ευρύ φάσμα της ύλης και απαιτούν προσοχή στην απάντησή τους. Οι συντακτικές παρατηρήσεις στηρίζονται στη θεωρία του σχολικού βιβλίου, προϋποθέτουν όμως επαρκή προετοιμασία και συνδυαστική ικανότητα από την πλευρά των υποψηφίων. Συνοψίζοντας, τα θέματα απευθύνονται σε καλά προετοιμασμένους μαθητές που έχουν εμπεδώσει τη θεωρία της γραμματικής και του συντακτικού.

Αφειρηρία το μέλλον

Αφειρηρία το μέλλον

